

ня, протиставлення як засоби не примусового запам'ятовування. Тренування органів слуху і вироблення мовлення відбувається на звуках-опозиціях за відношенням до звуків рідної мови і мови, що вивчається. Тренування звуків і явищ мовленнєвого потоку відбувається на вправах-порівняннях, побудованих з урахуванням сприятливих фонетичних умов у рідній мові, з використанням опорних артикуляцій у мові, що вивчається, та на контрастних вправах.

Введення і відробка матеріалу відбувається у такій послідовності:

- 1). вимова викладачем нового звуку у слові чи в мовленнєвому зразку, всі останні звуки якого відомі студентам;

- 2). ви членування звуку, що вивчається, вимова його викладачем і вільно, запис на дошці чи демонстрація фонетично-орфографічних таблиць;

- 3). характеристика артикуляції звуку, ознайомлення з явищами мовленнєвого потоку;

- 4). постановка звуку кожному студенту, індивідуальне та хороше тренування на вправах;

- 5). слухання звукозаписів з метою розпізнавання нового звуку у певній ситуації і створення слухового уявлення звуку і інтонації;

- 6). багаторазове повторення вправ з метою вироблення мовленнєвого навичку.

Подальша робота повинна бути спрямована на комплексне використання великої кількості аудитивно-мовленнєвих навичок у мовленнєвій діяльності. Це відбувається свідомо-активним методом. Усвідомлення матеріалу відбувається на основі мінімуму теорії загальної фонетики мови, що вивчається, висновків, зіставлень фонетичних явищ рідної мови і мови, що вивчається. Усвідомлене засвоєння особливо важливе при постановці звуків, схожих в іноземній і рідній мовах. Використовуються прийоми усвідомленої та неусвідомленої імітації. Усвідомлена імітація досягається поєднанням теорії, аналізу і тренування на малюнках, напітворчих і творчих вправах. Неусвідомлена імітація – це засвоєння звукового строю і ритмомелодики шляхом механічного повторення за вчителем чи за фонограмою зразків мовлення.

У студентській аудиторії переважає усвідомлена імітація при навчанні тренувальним матеріалом. Результати багатьох психологічних досліджень свідчать про те, що навички і вміння людини легше створюються тоді, коли матеріал, що вивчається, усвідомлюється. Аналітичний метод засвоєння переважає імітаційний, тому найкращі результати у студентській аудиторії забезпечує поєднання імітації з теоретичним навчанням.

Усвідомлення фонетичного матеріалу та операцій з ним сприяють не тільки теоретичні свідомості, але й різновиди наочності, що забезпечують роботу аналізаторів у комплексі.

Засобами зорової наочності при навчанні вимови є фотографії артикуляційного апарату, кінозйомки і малюнки артикуляції, рентгенівські знімки і схеми рентгенограм положень язика у відношенні до піднебіння, лодичні малюнки, тонограми артикуляції звуку.

92

Погіршення матеріального становища, зниження життєвого рівня більшості населення України призводить до морального зuboжіння нації, втрати духовних, громадянських, національних ідеалів. Слідками цих процесів є вседозволеність, озлобленість, байдужість, увага до старшого покоління, минулого країни тощо. За таких умов гальмівними є питання виховання молоді. Згідно з Державною національною програмою "Освіта. Україна XXI ст." головне завдання національно-виховного процесу – формування у молоді національної свідомості, любові до рідної землі, свого народу, бажання працювати задля розвитку держави, готовності її захищати [1]. Відповідно до цього завдання кожен ВНЗ зобов'язаний вирішувати конкретні соціальні завдання, пов'язані з особистістю, яка орієнтується в сучасній історичній, економічній, політичній, культурній ситуації, яка спроможна до самовизначення, самореалізації; забезпечення високого рівня професійної підготовки, зацікавлення студентської молоді національними традиціями та національними цінностями; спонукання до самоосвіти та самовдосконалення, сприяння творчому пошуку тощо.

Виховання студентської молоді забезпечується усім навчально-виховним процесом, основними чинниками якого є: єдність та безперервність освіти і виховання; здобуття фундаментальних знань та професійного досвіду; створення умов для реалізації творчого потенціалу студентської молоді; визначення ідеалів та моральних принципів відповідно до національних та загальнолюдських; формування громадянської позиції та патріотичних почуттів.

Освітній і виховний аспекти слід розглядати у їх взаємозалежності. Кожна навчальна дисципліна має потенційні виховні можливості, реалізація яких залежить від умінь та досвіду викладача. Головне, щоб викладач свідомо визначав виховну мету і неформально підходив до її досягнення. Знайомство з історією науки і техніки, науковими досягненнями вітчизняних учених, їх внеском у світову науку можливе на заняттях кожного навчального циклу (фундаментальних, загально-професійних, професійно-орієнтованих, гуманітарних).

На заняттях із спеціальності важлива соціально-професійна спрямованість навчального курсу: доведення перспективності обраного фаху, ефективний розвиток новітніх технологій та застосування їх у різних галузях народного господарства, активна громадянська позиція фахівця, участь у розв'язанні проблем суспільства. Особлива увага повинна приділятися не лише перевагам, але й видам науково-технічного прогресу: забруднення довкілля, знищення природи, впровадження економічно небезпечних технологій, шкідливих для здоров'я людей. Такий підхід до навчально-виховного процесу сприятиме передачі молоді соціального досвіду, формуванню у майбутніх інженерів поваги до історії своєї країни, її наукових здобутків, цінностей духовної культури, відповідального та турботливого ставлення до людей, любові до природи рідної країни, бажання зберегти та примножити його багатства.

Наукові знання, отримані під час навчання і творчо використані в практиці, на думку В.Вернадського, стають культурою особистості і на-

94

расносна вступно-корективного фонетичного курсу студентами-перекурсниками часто супроводжується певними труднощами. По-перше, в англійському звуковому ладі багато відхилень, які є далекими від української мови. По-друге, засвоєння англійської орфографії та правил вимови вимагає певних зусиль у зв'язку зі скрутністю англійської орфографії; у середній складності, 20 англійських монофтонгів та дифтонгів можуть бути зображені 250 способами, а 24 приголосних – зразково 150 способами; серед самих уживаних слів, що входять до складу цього курсу, багато таких, які не піддаються правилам читання.

Таким чином здійснюється робота з навчання техніки мовлення студентів. Слід пам'ятати, що навчання вимови є найважливішим етапом усвідомленої наступної роботи як в плані практичного оволодіння мовним мовним та нормами вимови, так і в плані виробки мовленнєвих навичок. Стійка нормативна вимова є необхідною передумовою для правильного та міцного засвоєння мовного матеріалу.

Література:

1. Езюн І.А. Основы педагогического мастерства.-М.:Просвещение, 1989. -302 с.
2. Никольская С.Т., Майорова А.В., Осокин В.В. Выразительное чтение.-Л.:Просвещение,1990. -208 с.
3. Семенова Е.В. Обучение будущего учителя культуре и технике речи/Начальная школа.- 1989. - № 10-11. - с. 156-160.

СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Абрамчук О.В.

Значущість інженерними спеціальностями мала тенденцію до зникнення, що обумовлювалося суспільною оцінкою праці інженера, насамперед, проблеми працевлаштування, технологічне відставання вітчизняної промисловості; низький рівень професійної підготовки фахівців, що пояснюється економічною відсталістю країни, невідповідність професійної і морального рівня молодих спеціалістів, вузькість їх духовних інтересів тощо. Конкурси до технічних ВНЗ в останні роки свідчать про те, що зростає попит на інженерів-фахівців.

Питання підготовки майбутніх інженерів вимагає серйозного переосмислення від удосконалення матеріальної бази навчального процесу до визначення пріоритетних напрямів у вихованні. Будь-яка освіта має бути соціально спрямованою. Технічна освіта у соціальному плані є такою метою, скільки засобом забезпечення технологічного потенціалу суспільного виробництва, захисту від екологічних та техногенних катастроф. Тому навчально-виховний процес орієнтується не лише на підготовку інженерних кадрів, фахівців з певною сумою знань, але й на формування інтелектуальної, високоморальної, національно свідомої особистості.

Резформування системи освіти в Україні, а зокрема технічної, здійснюється на засадах гуманізації та гуманітаризації, що свідчить про ціннісну орієнтацію суспільства: людина – найвища соціальна цінність.

93

ства. А освічений і культурний народ – це найнадійніша гарантія існуючої і могутньої держави [2].

Суспільство потребує людини, у якій поєднані наукові знання, досвід володіння своїм фахом з високим духовним потенціалом, широким гуманітарною культурою. Майбутній інженер повинен мати розвинені гуманітарні мислення, яке формується на базі гуманітарної освіти. Важко перебільшити виховне значення гуманітарних курсів у технічних ВНЗ, змістовне наповнення яких спрямоване на формування культурного світу молоді людини, світоглядних позицій, ціннісних орієнтацій у житті та ін.

Змістовне наповнення гуманітарних дисциплін допомагає студентам технічних ВНЗ визначитися у системі «людина – техніка – культура»; зв'язатися у взаємозалежності проблем людства та ТП; переконаватися у пріоритетності духовних надбань над технологічними. Значні можливості закладені у курсах "Історія України", "Українська зарубіжна культура", "Людина і культура", "Ділове українське мовлення". Під час занять студенти не лише знайомляться з програмним матеріалом, а вивчають досвід національної та загальнолюдської культури, аналізують та порівнюють досягнення країни в різні історичні періоди, замислюються над проблемами сучасними, змальовують перспективи майбутнього суспільства, в якому хотіли б жити. Творчі завдання дають можливість виявляти ставлення студентської молоді до сучасних проблем (від особистих до суспільних), інтенсивно формувати свідоме ставлення до участі у вирішенні цих проблем, активну позицію громадянина-патріота.

Предмети гуманітарного циклу у технічних ВНЗ покликані зорієнтувати майбутніх інженерів на особистісні цінності, переосмислення яких відбувається у нашому суспільстві, привернути увагу до національних цінностей морального ідеалу та загальнолюдських цінностей, сприяти формуванню високорівневої технічної інтелігенції – бажання та можливість зберегти, розвинути національну науку, техніку, культуру.

Головною метою виховання у навчальному процесі є формування у майбутнього інженера, професіонала, який віміє і бажає сприяти своїм знанням на користь суспільству; цілеспрямованою освітою з почуттям національної гідності, відданості своїй країні.

Визначаючи головну мету виховання як процес набуття студентською молоддю соціального досвіду, успадкування духовних надбань і традицій українського народу, формування у молоді людини рис громадянина України, Ради з виховної роботи у ВНЗ розробляють концепції, програми, програми та плани навчально-виховного процесу, чинниками яких є виховні заходи у позанавчальний час. Це тематичні зустрічі, лекції, круглі столи, лекції; вечори відпочинку, творчі зустрічі, фестивалі, конкурси; екскурсій, культуроходи на виставки, у театр, у музеї тощо. Такі заходи не завжди дають очікуваний виховний ефект, хоча викликають інтерес аудиторії, впливають на формування естетичних смаків тощо. Важливою аудиторія не сприймає репродуктивні форми, байдужа до усіх заходів, які не мають необхідної мотивації, не відповідають

95

запитам молодіжної аудиторії. Інше ставлення до такого виду діяльності в якому студент має можливість реалізувати себе: довести свої ідеальні здібності, бути безпосереднім учасником, перевірити свої знання на практиці, відчуті свою необхідність у певній життєвій ситуації, можливість у вирішенні соціальної проблеми та ін. Найбільш "соціалізують" студентську молодь колективні заходи (групові, командні) як учасники у клубах за інтересами, спортивних секціях, коли особистий успіх принести перемогу колективу. Молодь інертна у вирішенні будь-яких суспільних завдань, відокремлює себе від суспільства, яке зневажає, не що не має цілісного сприйняття історії своєї країни, не має об'єктивного погляду на реальність. Окремими сплесками громадянської активності можна вважати участь студентів у громадсько-політичних клубах, участь у передвиборчій кампанії, у переписі населення, демонстраціях, маршах. Що є свідченням громадянської та національної несвідомості, невизначеності соціальних інтересів та уподобань молодих людей. Необхідний індивідуальний підхід до кожного студента, врахування індивідуальних можливостей, здібностей, інтересів, бажань, що надасть можливість не лише вивчити запити індивіда, а й корегувати його дії, впливати на стосунки з групою, суспільством.

Через відсутність чітко визначених виховних ідеалів у суспільстві важко спрямовувати особистісну діяльність молодих людей на вирішення соціальних проблем. Коли виховний процес не є заідеологізованим, потрібно не позичати ідеали, а повертатися до національного ідеалу, створеного віками, перевіреного часом, відбитого у звичаях народу, культурних традиціях, в основі якого – національні та загальнолюдські цінності, не підвладні часу, політиці, економічним негараздам.

Література:

1. Державна національна програма "Освіта. Україна XXI ст.". – К.: Райдуга, 1994. – С. 15.
2. Вернадський В.І. Размышление натуралиста. – М., 1975. – Кн. 1. – С. 54.
3. Ващенко Г. Виховний ідеал. – К. Дивослово, 1996. № 4. – С. 11.

ПРОБЛЕМИ СТАНДАРТИЗАЦІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Дунак В.

Необхідність модернізації професійної освіти в Україні спричинена кардинальними змінами на ринку праці, сучасними і перспективними потребами в кваліфікованих фахівцях. Нова система профтехосвіти повинна діяти в умовах віддаленої та невизначеної перспективи закінчення періоду переходу до ринкової економіки. Усе це безсумнівно впливає на процес загальної модернізації системи і передбачає, поза всяким сумнівом, проведення відповідних структурних змін.

За умов інтелектуалізації виробництва зростає значення освітнього рівня і кваліфікації працівників. Відповідно до перспектив розвитку ринку праці та завдань, пов'язаних з використанням новітніх наукових

технічних досягнень, належить удосконалити зміст та форми роботи професійно-технічних навчальних закладів [7, с. 21].

Визначаючи державну політику у сфері професійної освіти, важливо враховувати міжнародний досвід, а також рекомендації міжнародних організацій, викладені у прийнятих ними документах.

У рекомендаціях Генеральному Директору ЮНЕСКО, прийнятих Другим міжнародним конгресом з технічної та професійної освіти „Освіта і підготовка протягом усього життя: міст у майбуттє” (1999 р., м. Сеул), зазначено, що глобалізація і революція в інформаційних і комунікаційних технологіях потребують вироблення нової, орієнтованої на людину, розвивальної парадигми. Технічна і професійна освіта як складова неперервної професійної освіти покликана відігравати важливу роль у цій ері як ефективний інструмент для реалізації завдань культури миру, забезпечення сталого розвитку на основі охорони навколишнього середовища, соціальної згоди і міжнародного співробітництва [5]. Цим конгресом прийнято рекомендації, в яких обґрунтовано положення щодо вдосконалення систем професійного навчання; оновлення процесу навчання і підготовки кадрів; забезпечення і зміни ролі держави та інших зацікавлених осіб у розвитку ПТО.

Необхідне вивчення рекомендацій та їх врахування у здійсненні досліджень з цих проблем, розробці державної політики, законодавчому закріпленні діяльності систем професійно-технічної освіти, створенні та функціонуванні закладів нового типу, оновленні змісту та впровадженні нових методик професійного навчання сприятиме модифікації професійно-технічної освіти, піднесенню її ролі в системі неперервної освіти – освіти впродовж життя.

Здійснюючи пошук шляхів модернізації професійно-технічної освіти, слід враховувати, що інформаційно-технологічна революція поряд зі створенням нових матеріалів, технологій і знарядь праці, зумовлює пошук принципів змін у характері та змісті трудової діяльності.

Україна має значний трудовий потенціал, який за умов обґрунтованого підходу до його відтворення дасть змогу національній економіці досягти значних результатів. У багатьох державних документах, ухвалених останнім часом в Україні, йдеться про розвиток у загальноєвропейському контексті, входження в Європейське співтовариство, досягнення міжнародних стандартів у різних галузях, зокрема в освіті.

У Посланні Президента України до Верховної Ради України „Про внутрішнє і зовнішнє становище України у 2000 році”, зокрема, зазначено, що „Євроінтеграційний курс є невід'ємною складовою демократичних та економічних реформ, які відбуваються в нашій державі. У свою чергу результативність цих перетворень безпосередньо пов'язана з реакцією європейського вибору України. Усвідомлення цього взаємозв'язку має стати для українського суспільства потужними консолідуючим фактором, стимулом для активного і динамічного поступу обраним шляхом” [7, с.157].

Важливим кроком у подальшому розвитку України в західноєвропейському контексті є прийняття стратегічного документа – Національ-